

Institutul
European
din România

**Președinția belgiană a Consiliului Uniunii Europene –
avansarea agendei legislative și pregătirea reflecției
asupra viitorului comun european**

**Oana-Mihaela Mocanu
Caroline-Raluca Ghețu**

București, ianuarie 2024

Președinția belgiană a Consiliului Uniunii Europene – avansarea agendei legislative și pregătirea reflecției asupra viitorului comun european

Oana-Mihaela Mocanu, Caroline-Raluca Ghețu¹

La 1 ianuarie 2024, Belgia a preluat pentru a treisprezecea oară președinția Consiliului Uniunii Europene într-un context internațional marcat de crize, instabilitate, conflicte și incertitudini, la care se adaugă preocupările legate de securitatea UE, coeziunea sa internă și definirea rolului său ca putere economică și geopolitică². Mottoul ales de Bruxelles pentru acest mandat este „Protejează, consolidează, pregătește” (*Protect, strengthen, prepare*), iar cele șase priorități asumate vizează, *inter alia*, finalizarea unor dosare legislative importante din cele 150 ce i-au fost încredințate de președinția rotativă anterioară. Astfel, Președinția belgiană urmărește:

- 1) **Apărarea statului de drept, a democrației și a unității**, atât pe plan intern, cât și în perspectiva viitoarei extinderi, care va întări Uniunea;
- 2) **Consolidarea competitivității Uniunii Europene**, îndeosebi prin politicile industriale, asigurarea unor condiții de concurență echitabilă pentru întreprinderile mici și mijlocii (nu numai pe piața unică europeană, ci și la nivel internațional), și promovarea inovațiilor în domeniul tehnologiilor avansate, în vederea obținerii unei poziții de top la nivel global;
- 3) **Continuarea eforturilor pentru îndeplinirea obiectivelor unei tranziții verzi juste**, pentru a răspunde crizei triple generate de fenomenele climatice extreme, poluare și reducerea biodiversității. De altfel, pentru a se alinia la obiectivele dezvoltării durabile, Președinția belgiană va promova principiile sustenabilității și moderației, inclusiv în organizarea evenimentelor oficiale³;

¹ **Oana-Mihaela Mocanu** este director general al Institutului European din România și director al revistei științifice *Romanian Journal of European Affairs*.

Caroline-Raluca Ghețu este expert în cadrul Compartimentului Studii/Serviciul Afaceri Europene al Institutului European din România.

Acest material exprimă opinia autoarelor și nu poate fi considerat ca reprezentând o luare de poziție oficială a Institutului European din România.

² Masa Ocvirk, “Belgian Presidency to the EU Council: Three Issues to Watch”, 8.01.2024, Wilson Centre. Disponibil la: <https://www.wilsoncenter.org/article/belgian-presidency-eu-council-three-issues-watch>. Accesat la: 16 ianuarie 2024.

³ ****Principles of the Belgian presidency: sustainability and sobriety [Principiile Președinției belgiene: sustenabilitatea și sobrietatea]*, Belgian presidency – Council of the European Union. Disponibil la: <https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/en/presidency/principles/>. Accesat la: 16 ianuarie 2024.

- 4) **Consolidarea agendei politicii sociale a UE** (pe baza *Pilonului european al drepturilor sociale* – un îndrumar pentru o Europă socială puternică și incluzivă⁴ – și a implementării Cadrului de Convergență Socială în Semestrul European, spre a integra prioritățile sociale în guvernanta economică⁵) și **a sănătății publice** (elemente cheie în acest domeniu fiind reziliența în cazul unor eventuale pandemii, securitatea lanțurilor de aprovizionare cu medicamente, revizuirea regulilor companiilor farmaceutice, care vor trebui să-și lanseze noile produse concomitent în Occident și în estul Europei⁶);
- 5) **Protejarea cetățenilor europeni și a frontierelor Uniunii**, inclusiv prin abordarea dimensiunii externe a migrației și azilului, îndeosebi în strânsă colaborare cu statele partenere din Africa. Un obiectiv major vizează finalizarea dosarelor legislative aferente Sistemului european comun de azil (*Common European Asylum System: CEAS*) și noului Pact privind migrația și azilul.
- 6) **Promovarea Europei pe scena globală**, prin eforturile în direcția întăririi autonomiei strategice deschise și a susținerii sistemului multilateral și a ordinii internaționale bazate pe reguli⁷.

La complexitatea acestor sarcini se adaugă și limitele de timp impuse de calendarul alegerilor pentru Parlamentul European, programate a avea loc în perioada 6 – 9 iunie, însă membrii executivului belgian sunt optimiști, întrucât punctul lor forte, în calitate de reprezentanți ai unui stat „multilingv, multiethnic și cu multe idei”, este tocmai capacitatea de negociere și de propunere a unor compromisuri. „Ne pricepem să găsim soluții mai bine decât ne pricepem să creăm probleme”, a declarat Hadja Lahbib, ministrul belgian al afacerilor externe⁸.

⁴ Comisia Europeană, *Pilonul european al drepturilor sociale în 20 de principii*. Disponibil la: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1606&langId=ro>. Accesat la: 16.01.2024.

⁵ *** “A socially just and environmentally sustainable EU economic governance?” [O guvernanta economică a UE echitabilă din punct de vedere social și sustenabilă pentru mediu], *SOLIDAR – EURACTIV.com*, 6.11.2023. Disponibil la: <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/opinion/a-socially-just-and-environmentally-sustainable-eu-economic-governance/>. Accesat la: 16 ianuarie 2024.

⁶ *** “How to navigate Belgium’s EU presidency policy agenda like a pro” [Cum să parcurgi ca un profesionist politicile de pe agenda Președinției belgiene a Consiliului UE], *Politico*, 6.12.2023. Disponibil la: <https://www.politico.eu/article/navigate-belgium-eu-presidency-policy-agenda-pro-enlargement-migration-agriculture-single-market-emergency-patents-green-deal-health-data-pharma-airspace-emissions-child-abuse-gig-economy-5g-ai-supply/>. Accesat la: 16 ianuarie 2024.

⁷ *** *Presidency Programme. Belgian Presidency of the Council of the European Union. First half of 2024* [Programul Președinției belgiene a Consiliului Uniunii Europene. Prima jumătate a anului 2024], pp. 2-6. Disponibil la: https://belgian-presidency.consilium.europa.eu/media/3kajw1io/programme_en.pdf. Accesat la: 4 ianuarie 2024.

⁸ Bernd Riegert, „Campania electorală scurtează președinția Consiliului UE”, *DW*, 01.01.2024. Disponibil la: <https://www.dw.com/ro/belgia-campania-electorală-scurtează-președinția-consiliului-ue/a-67776874>. Accesat la: 10 ianuarie 2024.

Președinția belgiană a Consiliului UE încheie ciclul legislativ și instituțional european și va fi structurată în două părți: prima parte fiind consacrată realizării agendei legislative, iar cea de-a doua pregătirii procesului de reflecție privind viitorul Europei, după cum a precizat **Ambasadorul Regatului Belgiei la București, E.S. Jean Cornet d'Elzius**, cu ocazia Conferinței de lansare a Președinției belgiene, eveniment organizat în data de 15 ianuarie 2024 la sediul Reprezentanței Comisiei Europene în România. Domnia sa și-a exprimat speranța că președinția belgiană va fi la fel de rapidă în finalizarea dosarelor legislative restante, precum a fost Președinția română a Consiliului UE, aceasta din urmă reușind să încheie 90 de dosare în semestrul I al anului 2019⁹. **Ministrul român al afacerilor externe, E.S. doamna Luminița Odobescu**, a declarat că în această perioadă „avem mare nevoie de o abordare pragmatică”, și a subliniat că România împărtășește atitudinea proeuropeană a Belgiei, întemeiată pe valorile unității și solidarității. A evidențiat că prioritățile Președinției belgiene reflectă prioritățile acțiunii României la nivel european¹⁰. Trebuie să înregistrăm progrese pe agenda noastră europeană comună, să întărim reziliența internă (prin obținerea de rezultate concrete, în beneficiul cetățenilor europeni, și printr-o comunicare mai bună, pentru a contracara „campaniile de dezinformare, din ce în ce mai sofisticate, ce vizează societățile noastre democratice”), să oferim răspunsuri la provocările globale, ce constituie tot atâtea oportunități, cu o voce europeană unică și coerentă. Șefa diplomației române și-a exprimat convingerea că, până la mijlocul acestui an, se va ajunge la un consens în privința agendei strategice europene, pe baza priorităților menționate în Declarația de la Granada. Totodată, a precizat că procesul de extindere a UE reprezintă o poveste de succes a integrării europene și este una din actualele priorități ale Uniunii. Cu acest prilej, a salutat deciziile din decembrie 2023, privind deschiderea negocierilor de aderare cu Ucraina și Republica Moldova și acordarea statutului de țară candidată la UE pentru Georgia, și a adăugat că viitorul Balcanilor de Vest trebuie să fie în Uniunea Europeană, aceasta fiind singura soluție pentru asigurarea păcii, stabilității și prosperității în regiune.

Președinția belgiană a Consiliului UE va pune accent pe salvagardarea valorilor și principiilor Uniunii Europene, pe creșterea competitivității economiei europene și pe dezvoltarea unor parteneriate reciproc avantajoase (de exemplu, cu SUA și Canada), menite să sporească securitatea și reziliența Uniunii față de provocările economice, tehnologice,

⁹ Vezi „Deținerea de către România a Președinției rotative a Consiliului UE”, MAE. Disponibil la: <https://www.mae.ro/node/55114>. Accesat la: 16 ianuarie 2024.

¹⁰ ***Participarea ministrului afacerilor externe Luminița Odobescu la evenimentul de lansare la București a Președinției belgiene a Consiliului UE, MAE, 15.01.2024. Disponibil la: <https://www.mae.ro/node/63780>. Accesat la: 16 ianuarie 2024.

climatice și geopolitice¹¹. Cu titlu de exemplu, procesul digitalizării și tehnologiile asociate, mari consumatoare de energie, pot avansa într-un ritm mai rapid decât capacitatea noastră de a produce energie curată și pot contribui la creșterea emisiilor de gaze cu efect de seră, împiedicându-ne să atingem ambițioasele obiective climatice¹². Destabilizarea Orientului Mijlociu, în contextul conflictului dintre Hamas și Israel, afectează anumite rute comerciale și suspendă unele proiecte de anvergură, precum Coridorul economic India – Orientul Mijlociu – Europa¹³. Diminuarea sprijinului SUA pentru Ucraina și perspectiva realegerii în funcția de președinte a lui Donald Trump, care ar urgenda negocierile de pace între Kiev și Federația Rusă¹⁴, implică anumite preocupări legate de noua arhitectură de securitate din regiune. În aceeași ordine de idei, în prima sesiune plenară din 2024 a Parlamentului European, **premierul belgian, Alexander De Croo**, a declarat că „UE va fi pe cont propriu” și va trebui să-și consolideze autonomia și suveranitatea, dacă Donald Trump se întoarce la Casa Albă și își ghidează în continuare politica externă pe principiul „America mai întâi”¹⁵.

Președinția belgiană va promova pe plan internațional valorile fundamentale ale UE și obiectivele unei tranziții verzi echitabile ce urmărește progresul umanității și îmbunătățirea calității vieții. „Valorile noastre europene reprezintă un far pentru toți cei care prețuiesc justiția și libertatea”, sublinia **președintele Consiliului European, Charles Michel**, în iunie 2023, în scrisoarea sa cu privire la următoarea agendă strategică¹⁶. La rândul său, premierul belgian, Alexander De Croo, a afirmat în cadrul unei conferințe de presă, că „europenii au așteptări

¹¹ ****Presidency Programme, op.cit.*, p. 13.

¹² Hupont Torres, I., Charisi, V., De Prato, G., Pogorzelska, K., Schade, S., Kotsev, A., Sobolewski, M., Duch Brown, N., Calza, E., Dunker, C., Di Girolamo, F., Bellia, M., Hledik, J., Nai Fovino, I. and Vespe, M., *Next Generation Virtual Worlds: Societal, Technological, Economic and Policy Challenges for the EU* [Noua generație de lumi virtuale: provocări de natură societală, tehnologică, economică și politică pentru UE], Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/51579, JRC133757, p. 39. Disponibil la: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133757>. Accesat la: 16 ianuarie 2024.

¹³ Hasan Alhasan și Viraj Solanki, “Obstacles to the India–Middle East–Europe Economic Corridor” [Obstacole în calea coridorului economic India – Orientul Mijlociu - Europa], International Institute for Strategic Studies (IISS), 16.11.2023. Disponibil la: <https://www.iiss.org/online-analysis/online-analysis/2023/11/obstacles-to-the-india-middle-east-europe-economic-corridor/>. Accesat la: 16 ianuarie 2024.

¹⁴ Étienne Bassot, *Ten issues to watch in 2024*, European Parliamentary Research Service (EPRS), p. 20.

Disponibil la:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2024/757592/EPRS_IDA\(2024\)757592_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2024/757592/EPRS_IDA(2024)757592_EN.pdf).

Accesat la: 16 ianuarie 2024.

¹⁵ Elena Sánchez Nicolás, “De Croo: 'If 2024 brings 'America First' again, Europe on its own” [De Croo: Dacă anul 2024 readuce „America mai întâi”, Europa va fi pe cont propriu], *EUobserver*, 16.01.2024. Disponibil la: <https://euobserver.com/eu-elections/157926>. Mared Gwyn Jones, “Donald Trump’s return could leave Europe 'on its own” [Întoarcerea lui Donald Trump ar putea lăsa Europa „pe cont propriu”], *Euronews*, 16.01.2024. Disponibil la: <https://www.euronews.com/my-europe/2024/01/16/donald-trumps-return-could-leave-europe-on-its-own-de-croo-warns>. Accesate la: 17 ianuarie 2024.

¹⁶ European Council, *President Charles Michel’s letter* [Scrisoarea președintelui Consiliului European, Charles Michel, privind Agenda strategică], 23.06.2023, p. 1. Disponibilă la: <https://www.consilium.europa.eu/media/65228/president-michel-s-letter-strategic-agenda.pdf>. Accesată la: 9 ianuarie 2024.

clare de la Uniunea Europeană”, acestea fiind legate de siguranță, bunăstare, asistență socială, și „pregătirea unui viitor comun”, care implică, printre altele, primirea Ucrainei în rândul membrilor Uniunii¹⁷. În opinia autoarelor, abordarea aspectelor societale stringente (pe fondul crizei energetice ce afectează atât consumatorii casnici, cât și transportatorii și companiile din Uniunea Europeană) va avea o importanță deosebită pe durata Președinției belgiene a Consiliului UE, mai ales că ne confruntăm cu o creștere a populismului și a euroscepticismului¹⁸, alimentate de nemulțumirile cetățenilor europeni, ca urmare a crizelor ce s-au succedat din 2008 până în prezent.

Pregătirile pentru elaborarea Agendei strategice 2024 – 2029 se vor intensifica în perioada Președinției belgiene și se va menține sprijinul (economic, politic, militar, umanitar și legal) pentru Ucraina, fără a greva însă alte priorități presante ale Uniunii Europene¹⁹. În acest sens, va fi necesară revizuirea bugetului multianual al UE²⁰, o primă reuniune în acest scop urmând să aibă loc pe 1 februarie²¹. De altfel, în programul Președinției belgiene, se precizează că agresiunea militară rusă împotriva Ucrainei constituie „cea mai gravă amenințare la adresa securității continentului european din ultimele decenii” și că UE va continua să pledeze pentru cauza Ucrainei inclusiv în cadrul Organizației Națiunilor Unite²². Mai mult, după cum a remarcat **dr. Kristi Raik**, specialistă în științe politice și directoare adjunctă la International Centre for Defence and Security (ICDS), pe fondul conflictului din Ucraina, politica de securitate și apărare comună (PSAC) se axează acum mai mult pe apărarea europeană decât pe gestionarea crizelor externe²³. În plus, **Fredrik Löjdquist**, director la Stockholm Centre for Eastern European Studies (SCEEUS), consideră că rezultatul războiului

¹⁷ Eloise Hardy, “Alexander De Croo sets out priorities for Belgium’s EU Council presidency” [Alexander De Croo prezintă prioritățile Președinției belgiene a Consiliului UE], *Euronews*, 5.01.2024. Disponibil la: <https://www.euronews.com/2024/01/05/alexander-de-croo-sets-out-priorities-for-belgiums-eu-council-presidency>. Accesat la: 10 ianuarie 2024.

¹⁸ Konstantina Kastoriadou, “What surrounds the 2024 European elections” [Ambianța ce învâluie alegerile europene din 2024], European Center for Populism Studies (ECPS), 14.10.2023. Disponibil la: <https://www.populismstudies.org/what-surrounds-the-2024-european-elections/>. Accesat la: 16 ianuarie 2024.

¹⁹ Mariam Khotenashvili și Richard Youngs, “Setting the EU’s new strategic directions” [Stabilirea noilor direcții strategice ale UE], în *Recommendations from members of the TEPSA network for the incoming Belgian Presidency of the Council of the European Union [Recomandări de la membrii rețelei TEPSA pentru Președinția belgiană a Consiliului Uniunii Europene]*, TEPSA, 20.11.2023, pp. 2-3. Disponibil la: <https://tepsa.eu/wp-content/uploads/2023/11/TEPSA-Recommendations-Belgium-2023-1-1.pdf>. Accesat la: 9 ianuarie 2024.

²⁰ Eloise Hardy, *op.cit.*

²¹ ***“EU plans Feb 1 summit on budget, including Ukraine funding -EU’s Michel” [Charles Michel: UE organizează pe 1 februarie un summit pentru revizuirea bugetului, ce include fonduri pentru Ucraina], *Reuters*, 18.12.2023. Disponibil la: <https://www.reuters.com/world/europe/eu-plans-feb-1-summit-budget-including-ukraine-funding-eus-michel-2023-12-18/>. Accesat la: 15 ianuarie 2024.

²² ****Presidency Programme, op.cit.*, p. 13.

²³ Kristi Raik, “Strengthening EU security and defence in the era of geopolitical competition” [Întărirea securității și a apărării UE în era competiției geopolitice], în *Recommendations from members of the TEPSA network...*, p. 5.

din Ucraina și natura relațiilor cu Federația Rusă sunt doi factori ce vor modela viitorul Uniunii Europene²⁴.

Provocările multiple cu care UE se confruntă nu se limitează la aspectele menționate mai sus. Dezinformarea (fenomenul *fake news*, ce poate influența rezultatele alegerilor în acest an cu mize mari, „când mai mult de jumătate din populația globului va fi chemată la urne”²⁵), migrația, amenințările hibride, evoluția conflictului din Orientul Mijlociu, necesitatea de a consolida autonomia strategică deschisă, pregătirea politicilor, resurselor și a structurilor decizionale în vederea facilitării extinderii Uniunii Europene sunt doar câteva dintre problemele ce vor fi abordate în următoarele șase luni de către Președinția belgiană²⁶.

Belgia sprijină aderarea deplină a României și a Bulgariei la spațiul Schengen, a declarat Ambasadorul Regatului Belgiei la București. Președinția belgiană a Consiliului UE va înainta propuneri pentru o mai bună funcționare și o securitate sporită a spațiului Schengen, va acorda o atenție deosebită combaterii crimei organizate, a terorismului și a extremismului violent și se va lua în calcul posibilitatea conceperii unei Strategii europene pentru industria de apărare²⁷.

De asemenea, în perspectiva alegerilor europene, va fi consolidată libertatea presei și va fi promovat, în continuare, pluralismul de opinii. În acest spirit, Președinția belgiană a Consiliului UE își propune să finalizeze Legea europeană privind libertatea mass-mediei (*European Media Freedom Act: EMFA*) și va lua în considerare atât rolul influencerilor și al creatorilor de conținut online, cât și transformarea digitală a mass-mediei, în cadrul Planului de acțiune pentru mass-media și audiovizual (*Media and Audiovisual Action Plan: MAAP*)²⁸. În plus, vor fi inițiate dialoguri cu tinerii, implicarea civică a acestora în conturarea viitorului lor, în acest moment de răscruce pentru proiectul european, fiind esențială, a subliniat **doamna Ramona Chiriac, șefa Reprezentanței Comisiei Europene în România**. De asemenea, a adăugat că perioada premergătoare alegerilor europene va fi un test major pentru reziliența noastră democratică.

În concluzie, Președinția belgiană a Consiliului UE va trebui să acționeze într-un mediu extrem de dinamic, cu numeroase presiuni pe plan intern și extern, dar conștientizarea

²⁴ Fredrik Löjdquist, “Ukraine will decide the future of the European project” [Ucraina va fi un factor decisiv pentru viitorul proiectului european], în *Recommendations from members of the TEPSA network...*, p. 8.

²⁵ Raluca Moldovan, „2024 – Un an de alegeri dificile pentru Orientul Mijlociu”, Inițiativa pentru cultura democratică europeană (ICDE). Disponibil la: <https://roeu.org/2024/01/01/2024-tendinte-si-perspective/#moldovan>. Accesat la: 11 ianuarie 2024.

²⁶ ****Presidency Programme*, op.cit., pp. 3, 5-6, 10, 14, 17, 23, 29-30, 33.

²⁷ *Ibidem*, pp. 5-6, 23.

²⁸ *Ibidem*, p. 48.

beneficiilor aduse de UE cetățenilor europeni și hotărârea de a depăși obstacolele inevitabile în progresul construcției europene, care a asigurat pacea și prosperitatea vreme de mai multe decenii, vor contribui semnificativ la consolidarea stabilității, bunăstării, rezilienței și securității Uniunii Europene și la promovarea imaginii ei ca putere economică și geopolitică cu standarde înalte în materie de protecție a democrației, a libertății, a drepturilor omului și a statului de drept.